

Глуханюк В.М., Заболотна К.С., Давидюк Б.А., м. Вінниця
vitalijgluhanuk5@gmail.com
katazabolotna151@gmail.com
radioefir333@gmail.com

Формування умов для розвитку творчого потенціалу учнівської молоді та створення повноцінного навчального та розвивального середовища

Анотація. У статті розглянуто проблему вивчення особливостей та можливостей людини, умов цілеспрямованої дії на розвиток її творчого потенціалу, створенню повноцінного навчального й розвивального середовища. Ефективне вирішення проблеми здійснюється шляхом використання в навчанні сучасних педагогічних і технологічних систем, які базуються на засадах проєктно-технологічної діяльності, що забезпечує одночасний розвиток, навчання і виховання учнів, шляхом залучення їх в активну творчу діяльність.

Ключові слова: проєктно-технологічна діяльність, технології, проєкт, проєктування, творча діяльність, технологічна освіта.

Abstract. The article considers the problem of studying the characteristics and capabilities of a person, the conditions for purposeful action to develop his creative potential, and the creation of a full-fledged educational and developmental environment. An effective solution to the problem is achieved through the use of modern pedagogical and technological systems in teaching, which are based on the principles of project-technological activity, which ensures the simultaneous development, training and education of students by involving them in active creative activity.

Keywords: design and technological activity, technology, project, design, creative activity, technological education.

Дидактики та методисти намагаються знайти таку методику, систему, яка б дозволила вирішити завдання, які лежать в основі реформування освіти. Ця складна і необхідна реформа забезпечується шляхом впровадження і використання нових інформаційних технологій, сучасних досягнень психолого-педагогічних наук, інноваційних систем в праці вчителя.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні необхідності процесу цілеспрямованої дії на розвиток творчого потенціалу учнівської молоді та створенню повноцінного навчального й розвивального середовища.

Освітня галузь «Технології» допомагає сформувати в учнів життєво важливі основи технологічних знань і вмінь, залучити їх до різних видів практичної діяльності з урахуванням економічної, екологічної і підприємницької доцільності, соціального досвіду; а також покликана сформувати в школярів досвід самостійної практичної діяльності.

Найбільш ефективно ці задачі можуть бути вирішені шляхом використання в навчанні сучасних педагогічних і технологічних систем, які базуються на засадах проєктно-технологічної діяльності, що забезпечує одночасний розвиток, навчання і виховання учнів, шляхом залучення їх в активну творчу діяльність.

Суть поняття «проєктно-технологічна діяльність» пов'язана з такими науковими поняттями й категоріями як «діяльність», «технології», «проєкт», що мають різноплановий характер.

Поняття «проєктно-технологічна діяльність школярів» знаходить свій зміст на стику двох основоположних гуманітарних дисциплін – педагогічної й психологічної науки. Навчання проєктно-технологічної діяльності передбачає врахування як основних закономірностей педагогічного процесу, так і її психологічного змісту.

Основною метою технологічної освіти є підготовка молоді до успішного й гармонійного функціонування в інформаційному й технологічно-збагаченому світі. У сучасних умовах потрібно готувати не просто професіонала, працівника в сфері виробництва продукції чи послуг, а орієнтуватися на підготовку суб'єкта власної життєдіяльності.

Технологічна освіта повинна формувати високий рівень технологічної культури як частини загальної культури, забезпечувати прискорений розвиток технологічного середовища за рахунок формування системно і глобально мислячих особистостей, що володіють інноваційним стилем мислення і діяльності необхідно формувати особистість, яка здібна до досягнення високих результатів перетворювальної діяльності в умовах свободи вибору і конкуренції.

Загальними компонентами технологічної освіти, як і технологічної культури, є технологічні знання, технологічні уміння і навички, технологічні якості особистості.

Таким чином, технологічна освіта - це процес і результат активного засвоєння людиною технологічних знань, умінь, навичок і особистісних якостей з метою формування технологічної культури, що проявляється в готовності до творчої і гармонійної перетворювальної діяльності на науковій основі.

Структурна інтеграція технологічної освіти полягає в тому, що вона синтезує знання з природничо-наукових і суспільно-гуманітарних дисциплін. Функціональна інтеграція виражається в тому, що технологічна освіта показує способи практичного застосування наукових знань у процесі творчої перетворювальної діяльності людини, а також сприяє формуванню таких інтегральних якостей як: професійна компетентність, професійна мобільність, заповзятливість та ін.

«Технологія» як психолого-педагогічна категорія є ключовим поняттям у технологічній освіті, де основною пізнавальною одиницею є проєктна діяльність, тобто процес проєктування і виготовлення (з використанням наукових знань) якісних і оригінальних виробів, що мають практичне застосування.

Перш ніж говорити про проєкт, для кращого розуміння цього поняття звернімося до словників. Так під «проєктом» в енциклопедичному словнику розуміють сукупність документальних матеріалів для зведення майбутньої будівлі або архітектурного комплексу. Також є і інше трактування – це прототип, ідеальний образ передбачуваного або можливого об'єкта, стан; в деяких випадках – план, задум якої-небудь дії.

Цінність проєктування полягає в тому, що саме ця діяльність привчає дітей до самостійної, практичної, планової і систематичної роботи, виховує прагнення до створення нового або існуючого, але вдосконаленого виробу, формує уявлення про перспективи його застосування; розвиває морально- трудові якості, загальнозначущі мотиви вибору професії і працелюбність. При цьому необхідно пам'ятати, що особлива увага приділяється тому, щоб в учнів не згасав інтерес до цього процесу, слідкувати, щоб вони доводили свої наміри, особливо в праці, до кінця.

Проєктування в цілому як соціальна категорія, хоч і стоїть в одному ряду з такими поняттями, як прогнозування, планування, конструювання, створення програм (програмування), моделювання, на думку О.М. Коберника, має свої суттєві відмінності, є найбільш загальним, комплексним, інтегративним феноменом [4].

Для досягнення мети проєктування необхідне комплексне забезпечення умов для здійснення таких взаємопов'язаних цілей проєктування:

- соціально-економічна ефективність;
- соціальна інтегрованість;
- соціально-організаційна керованість;
- суспільна активність.

Далі визначається коло актуальних проблем, від розв'язання яких залежить

досягнення кожної цілі, і на цій основі визначаються конкретні задачі розробки проекту. Основний зміст проектування полягає в конструюванні сукупності засобів, що дозволяють розв'язати поставлені завдання та проблеми, досягти визначених цілей. Ці засоби фіксуються у двох формах: як система параметрів проєктованого об'єкта та їх кількісних показників та як сукупність коніфетних заходів, які забезпечують реалізацію проєктованих показників та якісних характеристик майбутнього об'єкта.

За своїм змістом виділяються різноманітні види проєктування: проєктування як процес розробки не окремих предметів (об'єктів), а цілих систем; проєктування як співучасть, як включення суспільства у процес прийняття рішень; проєктування як творчість, потенційно властива кожному; проєктування як навчальна дисципліна, синтезуюча мистецтво та науку; проєктування без об'єкта як процес або образ життєвих функцій.

Проєктування включає в себе три основних стадії: аналіз, синтез та оцінку. Іншими словами, ці стадії можна визначити, відповідно, як розчленування цілого на частини, об'єднання частин по-новому та вивчення наслідків практичного застосування спроєктованого. Звичайно, ці стадії повторюються багатократно, а кожний наступний цикл відрізняється від попереднього більшою деталізацією та меншою спільністю.

Отже, в основних, розглянутих нами визначеннях проєктування відзначаються зовсім різні сторони цієї складної діяльності: від творчого характеру проєктування до процесу прийняття рішень, що вимагає вже глибокого психологічного аналізу. Дехто розглядає проєктування як специфічну форму моделювання, спрямовану не тільки на пізнання відображуваних елементів дійсності, але і на створення нових її елементів. Інші визначають проєктування найважливішим компонентом освітнього процесу, що призначений для створення нових понять і концепцій.

Список використаних джерел:

1. Глуханюк В.М., Соловей В.В., Цвілик С.Д. Педагогічне проєктування екологічно-технологічної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ВІЗАВІ, 2020. Вип. 2(4). С. 15-25

2. Глуханюк В.М., Головін Р.О., Радомський Д.О. Проєктно-технологічна діяльність як розвиток творчого потенціалу учнівської молоді. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 5. С. 136-139.

3. Коберник О.М. Теорія і методика виховання: сучасні тенденції розвитку: навч. посібник. Умань : ВІЗАВІ, 2018. 292 с.

4. Терещук А., Абрамова О. Використання навчальної технології портфоліо у процесі підготовки майбутніх учителів трудового навчання до організації проєктної діяльності учнів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 189. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2020. С. 74-78.